

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

5RE305 Regionální politika, programování a projektování v regionálním rozvoji

PODROBNÝ ROZPIS PŘEDNÁŠEK

Téma 7 (podle upraveného sylabu):

Nástroje regionální, strukturální a urbánní politiky, Evropské strukturální a investiční fondy, další fondy a iniciativy.

S tím, jak nabývala regionální a strukturální politika (dnes politika hospodářské a sociální soudržnosti) na významu, vznikaly postupně nástroje, resp. fondy, z nichž byla podpora v rámci politik financována.

Následující tabulka přehledně ukazuje, jak se v čase, podle jednotlivých období, měnily fondy a další nástroje financující regionální a strukturální politiku, resp. politiku soudržnosti.

Období	Možnosti financování prostřednictvím
1958-1973	Evropský sociální fond Evropská investiční banka Evropský zemědělský záruční a podpůrný fond (část podpůrná)
1974-1985	Evropský fond regionálního rozvoje Evropský sociální fond Evropská investiční banka Evropský zemědělský záruční a podpůrný fond (část podpůrná)
1986-1993	Strukturální fondy: – Evropský fond regionálního rozvoje – Evropský sociální fond – Evropský zemědělský záruční a podpůrný fond (část podpůrná) Evropská investiční banka Fond soudržnosti (1993)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

1994-1999	Strukturální fondy: <ul style="list-style-type: none">– Evropský fond regionálního rozvoje– Evropský sociální fond– Evropský zemědělský záruční a podpůrný fond (část podpůrná)– Finanční nástroj na podporu rybolovu (1994) Fond soudržnosti Evropská investiční banka
2000-2006	Strukturální fondy: <ul style="list-style-type: none">– Evropský fond regionálního rozvoje– Evropský sociální fond– Evropský zemědělský záruční a podpůrný fond (část podpůrná)– Finanční nástroj na podporu rybolovu (1994) Fond soudržnosti Evropská investiční banka
2007-2013	Strukturální fondy: <ul style="list-style-type: none">– Evropský fond regionálního rozvoje– Evropský sociální fond Fond soudržnosti Evropská investiční banka
2014-2020	Evropské strukturální a investiční fondy: <ul style="list-style-type: none">– Evropský fond regionálního rozvoje– Evropský sociální fond– Evropský zemědělský fond rozvoje venkova– Evropský námořní a rybářský fond– Fond soudržnosti Evropská investiční banka

2021-2027	Evropský fond regionálního rozvoje Evropský sociální fond + Fond soudržnosti Evropský námořní a rybářský fond <i>Azylový a migrační fond</i> <i>Fond pro vnitřní bezpečnost</i> <i>Nástroj pro správu hranic a víza</i> Evropská investiční banka
-----------	--

Zdroj: Vlastní zpracování podle podkladů EK

1. EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND

Předchůdcem Evropského sociálního fondu byl Fond na rekvalifikaci a podporu přesídlení pracovníků, který vznikl v rámci Evropského společenství uhlí a oceli (1952).

Zřízení Evropského sociálního fondu pak je stanoveno v čl. 3 Smlouvy (EHS).

Původní poslání ESF podle čl. 123: ... usnadnit pracovníkům hledání zaměstnání a zvýšit jejich geografickou a profesní mobilitu na území Společenství¹.

Správce ESF – Komise, představitelé vlád, odborových organizací a zaměstnavatelů vstupovali do činnosti fondu prostřednictvím svého zapojení do poradního výboru.²

V počátcích fond „kompenzoval“ ztráty pracovních míst. Napomáhal lidem, kteří ztratili práci v důsledku restrukturalizace, aby se rekvalifikovali, případně odešli za prací do jiných regionů, resp. států.³ Pokud jde o podporu mobility pracovních sil, týkala se tato podpora zejména pracovníků z jižní Itálie, kteří se stěhovali za prací především do Německa a zemí Beneluxu,⁴ (což bylo ovlivněno tím, že Společenství mělo na počátku jen 6 členů). Podpora směřovala do aktivit, které realizovaly veřejné subjekty členských zemí⁵.

¹ Šrein, Z.(2000): Mechanismy hospodářské politiky Evropské unie, VŠE. Praha 2000, ISBN 80-7079-946-3, str. 246.

² Fiala, P., Pitrová, M. (2003): Evropská unie, Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 2003, ISBN 80,7325-015-2, str. 462.

³ Evropská komise (2007): [European Social Fund - 50 years investing in people](#), Brusel, ISBN 92-79-03357-3

⁴ Šrein, Z.(2000): Mechanismy hospodářské politiky Evropské unie, VŠE. Praha 2000, ISBN 80-7079-946-3, str. 246.

⁵ Evropská komise (2007): [European Social Fund - 50 years investing in people](#), Brusel, ISBN 92-79-03357-3

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

V roce 1971 proběhla reforma ESF a po ní se aktivity ESF zaměřily na **specifické skupiny** diskriminované na trhu práce, jako jsou mladí nezaměstnaní, ženy vstupující nebo vracející se na trh práce, dále zdravotně znevýhodnění nebo osoby starší 50 let.

Do podpory ESF byli zařazeni také zemědělci a pracovníci v textilním a oděvním průmyslu.

Rozpočet ESF se zvýšil, prostředky byly poskytovány jak veřejným, tak soukromým subjektům. Změnil se také postup – podpora musela být schválena před realizací pomoci. Tato změna vedla k nutnosti definovat priority ESF na úrovni Společenství.⁶

Konec 70. a začátek 80. let 20. století – úpadek tradičních odvětví (ocelářství, výroba a stavba lodí) a nástup nových technologií → nárůst poptávky po kvalifikovaných pracovnících.

V důsledku toho se mezi priority ESF zařadilo odborné vzdělávání a vzdělávání v oblasti využívání nových technologií.

Dalšími prioritními skupinami ESF se stali nízkokvalifikovaní mladí lidé, kteří neměli dostatečné odborné vzdělání a/nebo předčasně ukončili vzdělávání (včetně základní školní docházky) a také lidé dlouhodobě nezaměstnaní.

V období 1983-1988 se hlavní změnou stalo odstranění požadavku, že pracovník musí v oboru, na němž se rekvualifikoval, pracovat po dobu nejméně šesti měsíců.⁷

V roce 1988 proběhla další reforma ESF → zaměření na pomoc regionům, které zaostávají ve svém rozvoji.

Finanční prostředky z ESF doplňovaly vlastní finanční prostředky členských zemí a uplatňovalo se víceleté plánování.

Členské země si začaly vyměňovat údaje o trhu práce.

Rozpočet fondu byl navýšen a více než 2 miliony lidí ročně získaly odbornou kvalifikaci nebo práci s pomocí Evropského sociálního fondu.⁸

V roce 1994 přijata Evropská strategie zaměstnanosti – reakce na rostoucí nezaměstnanost v EU. ESF dále podporoval boj s nezaměstnaností, ale zaměřoval se také na udržení/postup pracovníků

⁶ Evropská komise (2007): [European Social Fund - 50 years investing in people](#), Brusel, ISBN 92-79-03357-3

⁷ Evropská komise (2007): [European Social Fund - 50 years investing in people](#), Brusel, ISBN 92-79-03357-3

⁸ Evropská komise (2007): [European Social Fund - 50 years investing in people](#), Brusel, ISBN 92-79-03357-3

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

v zaměstnání.

Podpora směřovala rovněž do odborného vzdělávání, školení, vytváření pracovních míst a pracovního poradenství.

ESF financoval vzdělávání a rekvalifikace mládeže, nezaměstnaných a skupin osob vyloučených z trhu práce.

Další prioritní skupinou se staly starší osoby → snaha udržet je, případně vrátit zpět na trh práce (v důsledku procesu stárnutí evropské populace), a také podpora organizací, které pečují o starší lidi, a tím umožňují jejich rodinným příslušníkům pracovat.⁹

Vznikly tři IS podporované z ESF:

- ✓ EUROFORM – nové způsoby odborného vzdělávání a zaměstnávání;
- ✓ HORIZON – vzdělávání osob se zdravotním postižením;
- ✓ NOW – vstup/návrat žen na trh práce.

A dále programy zaměřené na řešení konkrétních problémů a výměnu zkušeností s jejich realizací v rámci ES:

- ✓ YOUTHSTART - pomoc mladým lidem bez kvalifikace získat jejich první místo;
- ✓ INTEGRA – zajištění pracovních míst specifickým skupinám jako jsou rodiče samoživitelé, bezdomovci, uprchlíci, vězni a bývalí vězni a boj proti diskriminaci v oblasti vzdělávání a/nebo zaměstnání,
- ✓ ADAPT - pomoc lidem přizpůsobit se změnám (např. oblast informačních technologií).¹⁰

Problematika, jejíž řešení bylo podporováno z ESF, se stala také součástí Lisabonské strategie (2000) a odrazila se v jejich prioritách:

- ✓ Aktivní politiky trhu práce a boj s nezaměstnaností;
- ✓ Rovné příležitosti pro všechny v přístupu na trh práce;
- ✓ Zlepšení odborné přípravy a vzdělávání jako součást politiky celoživotního učení s cílem zlepšit přístup na trh práce, udržet zaměstnanost a podporovat profesní mobilitu;
- ✓ Kvalifikovaná, vyškolená a přizpůsobivá pracovní síla a nové formy organizace práce;
- ✓ Podnikání a podmínky usnadňující vytváření pracovních míst.

⁹ Evropská komise (2007): [European Social Fund - 50 years investing in people](#), Brusel, ISBN 92-79-03357-3

¹⁰ Evropská komise (2007): [European Social Fund - 50 years investing in people](#), Brusel, ISBN 92-79-03357-3

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

V období 2000-2006 byl z ESF podporováno rozvoj lidských zdrojů v zaostávající regionech (v rámci Cíle 1: Pomoc regionům, jejichž rozvoj zaostává), včetně rozvoje celoživotního učení a opatření směřujících k inkluzi marginalizovaných skupin obyvatel/pracovníků ESF byl hlavním finančním zdrojem pro Cíl 3: Adaptace a modernizace politiky a systémů vzdělávání, školení a zaměstnanosti

Od r. 2000 byla také realizována **Iniciativa Společenství EQUAL**, která se zaměřovala zejména na vytvoření platformy pro sdílení zkušeností a dobré praxe při řešení diskriminace na trhu práce na základě pohlaví, rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo víry, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace.¹¹

V období 2007-2013 ESF podporoval zvýšení adaptability pracovníků, podniků a podnikatelů zlepšením predikce a řízení hospodářských změn, dále partnerství mezi zaměstnavateli, odbory, nevládními organizacemi a veřejnou správou s cílem usnadnit reformy v oblasti zaměstnanosti a začlenění. Pro všechny činnosti ESF jsou základem mezinárodní spolupráce a inovace.¹²

Konkrétně se ESF zaměřoval na:¹³

- ✓ podporu a doplňování aktivit členských států EU v oblasti sociální politiky, zvláště pokud jde o víceleté národní akční plány zaměstnanosti (rozvoj aktivní politiky na trhu práce pro boj s nezaměstnaností, zvláště dlouhodobou, podporu reintegrace dlouhodobě nezaměstnaných nebo absentujících do trhu práce, pomoc mladým lidem při vstupu na trh práce);
- ✓ podporu rovných příležitostí na trhu práce, zejména v případě lidí na okraji společnosti;
- ✓ podporu a rozvoj vzdělávacích, postgraduálních, rekvalifikačních a poradenských programů pro zvýšení konkurenceschopnosti na trhu práce a mobility pracovníků;
- ✓ podporu a rozvoj kvalifikované pracovní síly, tvorby pracovních míst a inovací v oblasti organizace práce;
- ✓ podporu rovných příležitostí pro ženy a muže na trhu práce;
- ✓ rozvoj struktur a mechanismů sociální politiky (vzdělávání učitelů a odborných pracovníků, snazší přístup k vzdělávacím a rekvalifikačním programům, modernizace a zlepšení efektivnosti služeb souvisejících s trhem práce, vývoj systémů pro anticipaci vývoje

¹¹ Evropská komise (2007): [European Social Fund - 50 years investing in people](#), Brusel, ISBN 92-79-03357-3

¹² Evropská komise (2007): [European Social Fund - 50 years investing in people](#), Brusel, ISBN 92-79-03357-3

¹³ Wokoun, Kouřilová in: Wokoun, R., Mates, P., Kadeřábková, J. a kol. (2011): *Základy regionálních věd a veřejné správy*, Aleš Čeněk, Plzeň 2011, ISBN 978-80-7380-304-9, str.125-126

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

- ✓ nezaměstnanosti a požadavků na kvalifikaci pracovní síly apod.);
- ✓ podporu informovanosti a publicity;
- ✓ spolufinancování inovačních opatření (pilotní projekty, studie a výměna zkušeností a informací v oblasti sociální politiky) a technické pomoci související s přípravou, implementací, monitorováním, kontrolou a vyhodnocováním operací financovaných fondem.

V současném období 2014-2020 EU posílila ESF, který by měl poskytnout cílenou podporu vytváření pracovních míst, hospodářského růstu a sociálního začlenění:¹⁴

- ✓ ESF poskytne v období 2014-2020 zlepšení života obyvatel EU 125 miliard EUR;
- ✓ nejméně 20 % rozpočtu ESF musí být použito pro sociálně marginalizované osoby na pomoc při jejich zaměstnání a snižování chudoby;
- ✓ podpora rovnosti mužů a žen jako priorita ve všech činnostech podporovaných ESF, stejně jako boj proti diskriminaci;
- ✓ další pomoc v boji proti nezaměstnanosti mládeže prostřednictvím Iniciativy pro zaměstnanost mládeže a Záruky pro mladé (viz kapitola 4);
- ✓ podpora sociálních inovací, které nabízejí nové způsoby uspokojování sociálních, vzdělávacích a pracovních potřeb;
- ✓ větší podpora sociálním podnikům, které prodávají zboží a služby jako každá jiná firma, ale využívají své zisky na pomoc místní komunitě;
- ✓ stimulační spolupráce mezi EU, veřejnými orgány, sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti na vnitrostátní, regionální a místní úrovni je rovněž vysokou prioritou.

Jako hlavní nástroj EU pro realizaci investic do občanů a provádění evropského pilíře sociálních práv zahrnuje návrh pro období 2021-2027 v tomto kontextu Evropský sociální fond plus (ESF+). ESF+ spojuje následující fondy a programy:¹⁵

- ✓ Evropský sociální fond (ESF) a Iniciativa na podporu zaměstnanosti mladých lidí (YEI),
- ✓ Fond evropské pomoci nejchudším osobám (FEAD),
- ✓ program pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI) a
- ✓ program činnosti Unie v oblasti zdraví (program Zdraví).

¹⁴ EK (2016). The European Social Fund. Investing in people.

¹⁵ Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o Evropském sociálním fondu plus (ESF+). COM(2018) 382 final

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Účelem sloučení těchto fondů je posílit součinnost a zabránit zdvojení a překrývání a zároveň umožnit integrovanější a cílenější podporu, aby bylo možné reagovat na sociální a pracovní výzvy, kterým dnes čelí lidé v Evropě. Toto sloučení by se mělo projevit ve:

- ✓ zlepšení soudržnosti a součinnosti mezi doplňkovými nástroji EU, které občanům poskytují důležitou podporu a jejichž cílem je zlepšit jejich životní úroveň pomocí integrovanějších přístupů k programování a provádění;
- ✓ zvýšení flexibility a zavedení možností, aby fondy mohly lépe reagovat na problémy zjištěné v cyklu správy ekonomických záležitostí a na priority na úrovni EU;
- ✓ zjednodušení programování a řízení fondů, čímž se sníží administrativní zátěž orgánů a příjemců.

ESF+ podporuje specifické cíle v oblastech politiky, jako je zaměstnanost, vzdělávání, sociální začleňování a zdraví, čímž se rovněž přispěje k obecnému cíli, kterým je „Sociálněji Evropa – provádění evropského pilíře sociálních práv“. Stručně shrnuto, jedná se o těchto 11 specifických cílů:

- ✓ zlepšit přístup k zaměstnání pro všechny uchazeče o zaměstnání
- ✓ modernizovat instituce a služby trhu práce
- ✓ prosazovat účast žen na trhu práce, lepší rovnováhu mezi prací a osobním životem a aktivní a zdravé stárnutí;
- ✓ zvýšit kvalitu, účinnost a relevantnost systémů vzdělávání a odborné přípravy na trhu práce, aby se podpořilo získávání klíčových kompetencí včetně digitálních dovedností;
- ✓ podporovat rovný přístup ke kvalitnímu a inkluzivnímu vzdělávání a odborné přípravě a jejich úspěšnému ukončení, a to zejména pro znevýhodněné skupiny, a dále vzdělávání a studium dospělých, včetně usnadnění vzdělávací mobility pro všechny;
- ✓ podporovat celoživotní učení, zejména flexibilní možnosti rozšiřování dovedností a rekvalifikace pro všechny s ohledem na digitální dovednosti, podporovat profesní mobilitu;
- ✓ posílit aktivní začleňování občanů, a podpořit tak jejich rovné příležitosti a aktivní účast a nabídnout jim lepší zaměstnatelnost;
- ✓ podporovat sociálně-ekonomickou integraci státních příslušníků třetích zemí a marginalizovaných komunit, jako jsou Romové;
- ✓ zvyšovat rovný a včasný přístup ke kvalitním, udržitelným a cenově dostupným službám; modernizovat systémy sociální ochrany včetně podpory přístupu k sociální ochraně; zlepšit dostupnost, účinnost a odolnost systémů zdravotní péče a služeb dlouhodobé

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

- zdravotní péče;
- ✓ podporovat sociální začlenění osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením včetně nejchudších osob a dětí;
 - ✓ řešit materiální deprivaci poskytnutím potravinové a/nebo základní materiální pomoci nejchudším osobám, včetně doprovodných opatření.

V návrhu nařízení¹⁶ je uveden také rozpočet ESF, pro období 2021–2027 činí 101 174 mil. EUR v běžných cenách:

- 1) ESF – zahrnuje ESF, YEI a READ – 100 mld. EUR
- 2) EaSi (program pro zaměstnanost a sociální inovace) – 761 mil. EUR
- 3) Program Zdraví 413 mil. EUR

2. EVROPSKÝ FOND REGIONÁLNÍHO ROZVOJE

V prosinci 1974 Evropská komise oznámila, že tehdejší Evropské hospodářské společenství (EHS) devíti členských států by mělo mít fond, který by „financoval růst nejvíce zaostalých oblastí EHS“. Přijetím nařízení ze dne 18. března 1975, které se stalo základem dnešní regionální politiky EU, byl zřízen Evropský fond pro regionální rozvoj (European Regional Development Fund) na zkušební dobu tří let (od r. 1975).¹⁷

V roce 1975 patřily k nejchudším oblastem EHS jižní Itálie, většina Irska, západní a jihozápadní Francie, severní Holandsko, části západního Německa podél tehdejší východní hranice (s NDR) a velké části Spojeného království, zejména Walesu a Skotska. Proto byly prostředky Fondu pro jednotlivé členské země rozděleny takto: Belgie – 1,5 %; Dánsko – 1,3 %; Francie – 15 %; Irsko – 6 %; Itálie – 40 %; Lucembursko – 0,1 %; Nizozemsko – 1,7 %; Německo – 6,4 %; Spojené království – 28 %. Regionální politika měla za cíl napravit nerovnováhu „vyplývající zejména z převahy zemědělství, průmyslových změn a strukturální nezaměstnanosti“.¹⁸

¹⁶ Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o Evropském sociálním fondu plus (ESF+). COM(2018) 382 final

¹⁷Zdroj. EU, https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2015/03/european-regional-development-fund-turns-40, 2019-10-16

¹⁸ tamtéž

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

V rámci nového EFRR byly podporovány (byly způsobilé) tři typy akcí, přičemž podpora byla poskytnuta až do 50 % podpory veřejných výdajů:

- 1) investice do malých podniků vytvářejících nejméně 10 nových pracovních míst,
- 2) investice do infrastruktury související s bodem 1 a -
- 3) investice do infrastruktury v horských oblastech, které musely být způsobilé také pro zemědělský poradenský fond.

Členské státy musely požádat o podporu na úrovni projektů. Rozhodnutí o podpoře byla poté, na základě návrhu Komise, přijata ve výboru členských států.

V r. 1988 – v důsledku přistoupení Řecka (1981), Španělska a Portugalska (1986) byl EFRR začleněn do zastřešující politiky soudržnosti a v rámci této politiky byly zavedeny klíčové zásady:

- zaměření na nejhudší a nejvíce zaostalé regiony
- víceleté programování
- strategická orientace investic
- zapojení regionálních a místních partnerů

Realizace této politiky pak byla dána vymezením 5 cílů, regionálně politických opatření:

1. podpora rozvoje a strukturálních změn zaostávajících regionů,
2. přeměna regionů nebo jejich částí, které jsou vážně ohroženy hospodářským úpadkem,
3. boj s dlouhodobou nezaměstnaností a podpora integrace mladých lidí a osob vyřazených z trhu práce do prac. procesu,
4. podpora adaptace pracovníků na hospodářské změny a změny ve výrobě,
5. podpora rozvoje venkovských regionů:
 - a) urychlením strukturálních změn v zemědělství v rámci reformy společné zemědělské politiky a podporou modernizace a restrukturalizace rybolovu,
 - b) umožněním rozvoje a strukturálních změn venkovských regionů.

Evropský fond regionálního rozvoje podporoval realizaci cílů 1., 2. a 5. b). Nejvýznamněji byl zastoupen cíl 1. Státy s největší alokací v rámci cíle 1: Irsko (97 % z irského celkového objemu finančních prostředků, Portugalsko (91 %), Španělsko (87 %), Řecko a Francie shodně po 84 %, Velká Británie (83 %).

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

V období 1994-1999 v důsledku přijetí severských států., tj. Švédska a Finska, bylo těchto pět cílů doplněno ještě o cíl 6 rozvoj a strukturální změny regionů s extrémně nízkým zalidněním, který byl také podporován EFRR.

Alokaci na jednotlivé cíle uvádí následující tabulka (v mil. EUR):

Země	Cíl 1	Cíl 2	Cíl 3,4	Cíl 5a	Cíl 5b	Cíl 6	SI*	Celkem	EUR na 1 obyv.
Belgie	730	342	465	195	77	-	287	2 096	210,7
Dánsko	-	119	301	267	54	-	102	843	164,3
Německo	13 640	1 566	1 942	1 143	1 227	-	2 206	21 724	276,1
Řecko	13 980	-	-	-	-	-	1 151	15 131	1504,5
Španělsko	26 300	2 416	1 843	446	664	-	2 744	34 413	884,1
Francie	2 190	3 774	3 203	1 933	2 238	-	1 601	14 939	264,8
Irsko	5 620	-	-	-	-	-	483	6 103	1740,2
Itálie	14 860	1 463	1 715	814	901	-	1 893	21 646	381,7
Lucembursko	-	15	23	40	6	-	20	104	274,2
Nizozemí	150	650	1 079	165	150	-	421	2 615	176,6
Rakousko	162	99	387	380	403	-	143	1 574	205,5
Portugalsko	13 980	-	-	-	-	-	1 058	15 038	1513,3
Finsko	-	179	336	347	190	450	150	1 652	332,1
Švédsko	-	157	509	204	135	247	125	1 377	161,5
Velká Británie	2 360	4 581	3 337	450	817	-	1 570	13 115	228,2
EU celkem	93 972	15 360	15 180	6 916	6 862	697	14 051	153 038	421,5

Vlastní tabulka podle EK, DG XVI

Pozn.: světle šedou jsou podbarveny cíle financované z EFRR

Pro období 2000-2006 (v roce 2004 došlo k rozšíření EU o 10 nových členských zemí) byla politika soudržnosti reformována a došlo k výrazným změnám – snížil se počet cílů na tři:

1. Pomoc regionům, jejichž rozvoj zaostává
2. Hospodářská a společenská konverze oblastí, které čelí strukturálním obtížím (průmyslové, venkovské, městské, rybářské)
3. Adaptace a modernizace politiky a systémů vzdělávání, školení a zaměstnanosti

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

EFRR podporoval cíl 1 a cíl 2. Přehled zapojení fondů do podpory jednotlivých cílů a podíl cílů na celkové alokace fondů uvádí následující tabulka:

Podpora	% celku	fondy
Cíl 1	69,70%	ERDF, ESF, FIFG, EAGGF- PS
Cíl 2	11,50%	ERDF, ESF
Cíl 3	12,30%	ESF
Iniciativy Společenství	5,35%	ERDF, ESF, EAGGF- PS
Inovační opatření	0,40%	ERDF, ESF
Technická pomoc	0,25 %	ERDF, ESF
Akce FIFG mimo oblasti zařazené do Cíle 1	0,50%	FIFG

Zdroj: EK

Pro období 2007-2013 byly formulovány tři cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti

1. Konvergence: podpora růstu a tvorby pracovních míst v nejméně rozvinutých členských zemích a regionech
1. Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost: příprava a podpora změn
2. Evropská územní spolupráce: podpora harmonického a vyváženého rozvoje území Unie

Evropský fond regionálního rozvoje podporoval realizaci cíle Konvergence a cíle Evropská územní spolupráce. Podílel se na realizaci cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost – příprava a podpora regionálních změn prostřednictvím regionálních programů zaměřených na problémy městských a venkovských oblastí vyplývajících z ekonomické restrukturalizace a dalších problémů. Rozdělení finančních prostředků mezi cíle a fondy uvádí následující tabulka:

Cíl	Fondy pro EU27	
Konvergence: ERDF, ESF, FS	283 mld. €	81,54%
Reg. konkurenceschopnost a zaměstnanost: ERDF, ESF	54,96 mld. €	15,95%
Evropská územní spolupráce: ERDF	8,72 mld. €	2,52%
Celkem	347 mld. €	100,00%

Zdroj: EK

Pro období 2014-2020 došlo k dalšímu zjednodušení, byly formulovány pouze dva cíle politiky a

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

do realizace obou byl zapojen EFRR. Cíl Investice pro růst a zaměstnanost v členských státech a regionech, byl podporován všemi fondy, a cíl Evropská územní spolupráce pouze EFRR.

V rámci cíle Investice pro růst a zaměstnanost jsou podporovány všechny regiony EU, které jsou rozděleny podle HDP/ obyv. v PPS (poměřováno k průměru EU) do tří kategorií:

- a. méně rozvinuté regiony, jejichž HDP/obyv. je nižší než 75 % průměru HDP v EU27;
- b. přechodové regiony, jejichž HDP/obyv. se pohybuje mezi 75 % a 90 % průměru HDP v EU27;
- c. rozvinutější regiony, jejichž HDP/obyv. je vyšší než 90 % průměru HDP v EU27

Jednotlivé skupiny regionů se liší alokací a výší spolufinancování.

Finanční prostředky byly mezi jednotlivé skupiny regionů rozděleny takto:

Regiony méně rozvinuté: 162,6 mld. EUR

Přechodové regiony: 38,9 mld. EUR

Rozvinutější regiony: 53,1 mld EUR

Dále bylo alokováno 11,7 mld. EUR na územní spolupráci a 68,7 mld. EUR na Fond soudržnosti.

Konkrétně z EFRR bylo možné podpořit projekty typu např. :

- ✓ výstavba silnic a železnic,
- ✓ investice do dopravní a technické infrastruktury průmyslových zón,
- ✓ odstraňování ekologických zátěží, budování stokových systémů, výstavby poldrů a úpravy koryt řek, výsadba regenerační zeleně,
- ✓ využívání obnovitelných zdrojů energie, ekologické a energeticky efektivní sanace bytových domů,
- ✓ podpora inovačního potenciálu podnikatelů, podpora začínajícím podnikatelům, posilování spolupráce podnikatelů v příhraničních regionech,
- ✓ rozvoj a obnova sportovních areálů využitelných pro cestovní ruch, rekonstrukce kulturních památek,
- ✓ výstavba či oprava infrastruktury pro poskytování zdravotní péče,
- ✓ zavádění služeb elektronické veřejné správy,
- ✓ modernizace systému krizového managementu apod.

V souvislosti s technologickým rozvojem je z EFRR podporováno také budování infrastruktury pro výzkum a vývoj, rozvoj ICT.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

I v přípravách na období 2021-2027 sehrává Evropský fond regionálního rozvoje významnou roli. Pro toto období zůstávají v platnosti cíle definované pro období 2014-2020 s tím, že dochází jednak ke změnám z hlediska vymezení skupin podporovaných regionů, a to:

- a) méně rozvinuté regiony – HDP/obyv. je nižší než 75 % průměru HDP/obyv. v EU-27;
- b) přechodové regiony – HDP/obyv. mezi 75 % a 100 % průměru HDP/obyv. v EU-27;
- c) rozvinutější regiony – HDP/obyv. je vyšší než 100 % průměru HDP/obyv. v EU-27.

Zároveň se snižuje míra kofinancování ze strany EU ve všech skupinách regionů

Návrh rozpočtu na období 2021-2027 uvádí následující tabulka, která prokazuje dominantní postavení EFRR z hlediska realizace politiky soudržnosti:

Politika soudržnosti celkem	330 624 mil. EUR
Evropský fond regionálního rozvoje, z toho	200 629 mil. EUR
<i>Investice pro růst a zaměstnanost</i>	<i>190 752 mil. EUR</i>
<i>Evropská územní spolupráce</i>	<i>8 430 mil. EUR</i>
<i>Nejvzdálenější a řídce osídlené regiony</i>	<i>4 447 mil. EUR</i>
Fond soudržnosti, z toho	41 349 mil. EUR
<i>příspěvek na Nástroj pro propojení Evropy - Doprava</i>	<i>10 000 mil. EUR</i>
Evropský sociální fond +	88 646 mil. EUR

Zdroj: EK

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

3. FOND SOUDRŽNOSTI (KOHEZNBÍ FOND)

Fond soudržnosti byl založen v roce 1993 s cílem FS je eliminovat hospodářskou a sociální nerovnost a podporovat udržitelný rozvoj.

Z fondu soudržnosti může čerpat členský stát, jehož HND/obyv. je nižší než 90 % průměru EU a který vyvíjí snahu splnit konvergenční kritéria pro měnovou unii (realizuje program „hospodářské konvergence“).

Dotaz na studenty ohledně konvergenčních kritérií¹⁹:

- 1. Cenová stabilita – míra inflace nesmí být o více než 1,5 procentního bodu vyšší než míra inflace tří členských států, které dosahují nejlepších výsledků.*
- 2. Zdravé a udržitelné veřejné finance – schodek veřejných financí nesmí být vyšší než 3 % HDP. Veřejný dluh nesmí přesahovat 60 % HDP.*
- 3. Stabilita směnného kurzu – kandidátská země se musí alespoň po dobu 2 let účastnit mechanismu směnných kurzů (ERM II), aniž by došlo k výrazným odchylkám od centrálního směnného kurzu stanoveného mechanismem ERM II nebo k devalvaci bilaterální centrální parity dané měny vůči euru.*
- 4. Dlouhodobé úrokové sazby – úroveň dlouhodobých úrokových sazeb by neměla být o více než 2 procentní body vyšší než úroveň 3 členských států, které dosahují nejlepších výsledků z hlediska cenové stability.*
- 5. Požadavky na přizpůsobení vnitrostátních právních předpisů - země, které se chtějí stát členy eurozóny, musejí rovněž prostřednictvím svých vnitrostátních právních předpisů a pravidel zajistit nezávislost svých národních centrálních bank a rovněž soulad jejich statutu s ustanoveními Smluv a jeho slučitelnost se statutem Evropské centrální banky (ECB) a Evropského systému centrálních bank (ESCB).*

V prvním období patřily ke „kohezním zemím“ Irsko, Španělsko, Portugalsko a Řecko. Irsko postupně vystoupilo z FS v období 200-2006, Španělsko v období 2007-2013.

Všechny nové členské země, které vstoupily do EU ve 21. století, čerpají z Fondu soudržnosti. po rozšíření EU všechny nové členské země (vždy až po vstupu).

Fond spolufinancuje velké infrastrukturní projekty (minimum 10 mil. EUR) v oblasti ochrany

¹⁹ <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/joining-the-euro-area/convergence-criteria/>, 2019-12-17

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

životního prostředí a transevropských dopravních sítí (dálnice a silnice I. třídy, železnice, vodní doprava, řízení silniční, železniční, říční, námořní a letecké dopravy, městská doprava při dodržování zásad udržitelného rozvoje), dále má přispívat k zajištění posunu podporovaných států k rozpočtové stabilitě, vyžadované HMU, aniž by se omezovaly rozsáhlé investice, jež jsou v uvedených oblastech nutné.²⁰

V období 2014-2020²¹ se Fond soudržnosti vztahuje na Bulharsko, Českou republiku, Estonsko, Chorvatsko, Kypr, Litvu, Lotyšsko, Maďarsko, Maltu, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko a Slovinsko.

V tomto období Fond soudržnosti rozděluje celkem 63.4 miliard EUR na činnosti spadající do následujících kategorií:

- ✓ transevropské dopravní sítě, především prioritní projekty evropského zájmu, které určuje EU. Fond soudržnosti podporuje infrastrukturní projekty v rámci nástroje pro propojení Evropy;
- ✓ životní prostředí: zde může Fond soudržnosti podporovat také projekty týkající se energetiky či dopravy, pokud jasně prospívají životnímu prostředí ve smyslu úspor energie, využívání obnovitelných zdrojů energie, rozvoje železniční dopravy, podpory intermodality, posilování veřejné dopravy apod.

V období 2014-2020 je míra kofinancování projektů FS ze strany Evropské unie až 85 %.

Příklady projektů v ČR – dotaz na studenty

4. EVROPSKÁ INVESTIČNÍ BANKA

EIB byla ustavena 1. ledna 1958 na základě příslušných ustanovení Smlouvy o založení EHS pro středně- a dlouhodobé spolufinancování kapitálových investic s cílem napomáhat vyváženému rozvoji Evropských společenství.

EIB „je autonomním orgánem v rámci struktury EU, který na neziskové bázi poskytuje nebo garantuje úvěry především v oblasti průmyslu, infrastruktury, telekomunikací, ochrany životního

²⁰ <https://www.euroskop.cz/9035/sekce/prehled-fondu-eu/>, 2019-12-17

²¹ https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/funding/cohesion-fund/, 2019-12-17

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

prostředí a energetiky“.²²

Základní úkoly EIB:

- ✓ pomoc méně rozvinutým oblastem (Cohesion and Convergence)
- ✓ rozvoj dopravních, telekomunikačních a energetických sítí (TEN)
- ✓ ochrana životního prostředí a kvality života, podpora rozvoje měst a ochrana architektonického dědictví EU (Environmental Sustainability)
- ✓ rozvoj konkurenceschopnosti průmyslu a jeho integrace na evropské úrovni (Innovation)
- ✓ podpora malého a středního podnikání (SMEs)
- ✓ energetická politika (Sustainable, Competitive and Secure Energy)

Základní kapitál EIB poskytly členské země. EIB získává většinu svých zdrojů na mezinárodních kapitálových trzích za komerční úrokovou sazbu (na kapitálových trzích si půjčuje peníze, které pak za výhodných podmínek poskytuje ve formě úvěrů na projekty, jejichž prostřednictvím EU realizuje své cíle). Finanční prostředky EIB neplynou z rozpočtu EU.

EIB poskytuje 3 základní typy produktů a služeb:

- Úvěry – asi 90 % celkového finančního závazku (půjčuje klientům všech velikostí na podporu růstu a zaměstnanosti, což často pomáhá přilákat další investory).
- Kombinace zdrojů (tzv. blending) – umožňuje klientům spojit financování EIB s dalšími investicemi.
- Poradenství a technickou pomoc – maximalizuje tak hodnotu investic.

Úvěry nad 25 milionů eur poskytuje EIB přímo. V případě menších půjček poskytuje úvěrové linky finančním institucím, které pak půjčují finanční prostředky svým věřitelům.

Projekty musí:

- přispívat k dosahování cílů EU
- být ekonomicky, finančně a technicky smysluplné
- šetrné k životnímu prostředí
- měly by přitahovat další zdroje financování.

Většina projektů je bankou financována do výše 50 % jejich nákladů.

EIB také podporuje rozvojovou pomoc, kterou EU poskytuje více než 130 zemím celého světa.

²² <https://www.euroskop.cz/83/sekce/evropska-investicni-banka/>, cit. 2019-12-15

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

EIB sídlí v Lucemburku a v ČR působí od roku 1992.

Evropskou investiční banku společně vlastní státy Evropské unie (jsou jejími akcionáři). Posláním EIB je²³:

- ✓ posilovat evropský potenciál z hlediska zaměstnanosti a růstu
- ✓ podporovat opatření přijímaná ke zmírnění změny klimatu
- ✓ podporovat politiky EU za hranicemi EU.

Orgány Evropské investiční banky

- a) **Rada guvernérů** – nejvyšší orgán EIB (většinou ministři/ministryně financí ČZ), stanovuje obecnou úvěrovou politiku banky.
V současnosti je předsedou Rady guvernérů Andrej Bertonec ze Slovinka. Za ČR je členem Alena Schillerová, ministryně financí.²⁴
- b) **Správní rada** – předsedá jí prezident banky (Werner Hoyer), skládá se z 29 ředitelů, z toho 28 členů jmenovaných členskými státy a jednoho člena jmenovaného Evropskou komisí. Správní rada schvaluje úvěrové a výpůjční operace.
- c) **Řídící výbor** – 9 členů (jmenováni radou guvernérů na návrh správní rady na dobu šesti let; mohou být jmenováni opakovaně), řídí každodenní chod banky.
- d) **Kontrolní výbor** – 6 členů, nezávislý orgán odpovědný přímo Radě guvernérů (jmenováni Radou guvernérů na neobnovitelné funkční období šesti po sobě jdoucích účetních období); kontroluje, zda jsou operace EIB prováděny v souladu s příslušnými postupy.

EIB je většinovým akcionářem **Evropského investičního fondu** (skupina EIF). EIF poskytuje finanční prostředky malým a středním podnikům prostřednictvím rizikového kapitálu a rizikových finančních nástrojů. Dalšími akcionáři EIF jsou EK a finanční instituce z celé Evropy.

²³ https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-investment-bank_cs, cit. 2019-12-15

²⁴ https://www.eib.org/en/about/governance-and-structure/statutory-bodies/board_of_governors/index.htm, cit. 2019-12-15

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

EIF byl zřízen v roce 1994 a působí ve všech členských zemích EU, v kandidátských zemích, v Lichtenštejnsku a v Norsku.

Produkty EIF:

- Rizikový kapitál a mikrofinancování pro malé a střední podniky, zejména začínající a inovativní firmy
- Záruky pro finanční instituce ke krytí úvěrů pro malé a střední podniky
- Pomoc zemím EU a zemím, které se připravují na přistoupení k EU, k rozvoji jejich trhů s rizikovým kapitálem.

Informace o působení EIB v ČR 2014-2018:

https://www.eib.org/attachments/country/factsheet_czech_republic_2018_cs.pdf

5. EVROPSKÝ ZEMĚDĚLSKÝ FOND PRO ROZVOJ VENKOVA (EZFRV)

Vznikl v programovacím období 2007-2013 jako následník podpůrné sekce Evropského zemědělského záručního a podpůrného fondu (EAGGF), která patřila mezi strukturální fondy EU s úkolem podporovat modernizaci a zlepšování struktury ekonomických aktivit v zemědělství a na venkově.

V období 2007-2013 EZFRV nepatřil mezi strukturální fondy EU, v rámci II. Pilíře společné zemědělské politiky podporoval aktivity spojené s rozvojem venkova.

V období 2014-2020 je EZFRV zařazen mezi fondy ESIF. EZFRV podporuje zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství, lesnictví a rozvoj venkovských oblastí.

Pro období 2021-2027 je EZFRV opět fondem pro druhý pilíř SZP (rozvoj venkova).

6. EVROPSKÝ NÁMOŘNÍ A RYBÁŘSKÝ FOND (ENRF)

V období 2014-2020 je Evropský námořní a rybářský fond (ENRF) zařazen mezi fondy ESIF:

- ✓ pomáhá rybářům přejít na udržitelný rybolov
- ✓ podporuje pobřežní komunity v diverzifikaci ekonomiky

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

- ✓ financuje projekty, jež zlepšují kvalitu života v evropských pobřežních oblastech a jejichž prostřednictvím se vytvářejí nové pracovní příležitosti
- ✓ zvyšuje dostupnost finančních prostředků

Současný ENRF vznikl transformací Evropského rybářského fondu (ERF), který v období 2007-2013 byl nástrojem Společné rybářské politiky (mimo politiku soudržnosti). ERF vznikl z původního Finančního nástroje na podporu rybolovu (1994) s cílem zajištění trvale udržitelného rozvoje evropského rybolovu a akvakultury, podporoval projekty vedoucí k vyšší konkurenceschopnosti na jedné straně a k ochraně a zlepšování životního prostředí na straně druhé. Financoval aktivity týkající se mořského i vnitrozemského rybolovu.

I pro období 2021-2027 je ENRF zařazen do fondů politiky soudržnosti.

7. FONDY PRO OBDOBÍ 2021-2027

V rámci politiky soudržnosti zůstávají fondy:

- ✓ FS: Fond soudržnosti
- ✓ ENRF: Evropský námořní a rybářský fond
- ✓ EFRR: Evropský fond pro regionální rozvoj
- ✓ ESF+: Evropský sociální fond Plus (S výjimkou programu „Zaměstnanost a sociální inovace“ a otázek zdraví)

Nově jsou k nim přiřazeny:

- ✓ AMIF: Azylový a migrační fond (pouze složky se sdíleným řízením)
- ✓ BMVI: Nástroj pro správu hranic a víza (skládá se z Nástroje pro správu hranic a víza a Nástroje pro vybavení pro celní kontroly)
- ✓ ISF: Fond pro vnitřní bezpečnost

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

